

Jelenleg a négy évszak megfestése foglalkoztatja, közülük most a sorozat nyitóképe, a Tél című alkotása készül. Többnyire pasztell színekkel fest, de a sötét színek birodalmába is ellátogat

D. Kovács Júlia- Nyári szél Fotó: B.M

időnként, és olykor élénkebb színeket is használ.

Régi terve, hogy szülőfalujának gyerekkori élményeit is megörökíti, és a meglévő jászági festményekkel sorozatot alakítva ki. Nyaranta művésztanárra társaival együtt tanít és rendez a JAK Jászapáti Művésztelepén a tanuló és a jász művészek közös kiállítására.

D. Kovács Júlia- Ezüst erdő Fotó: B.M

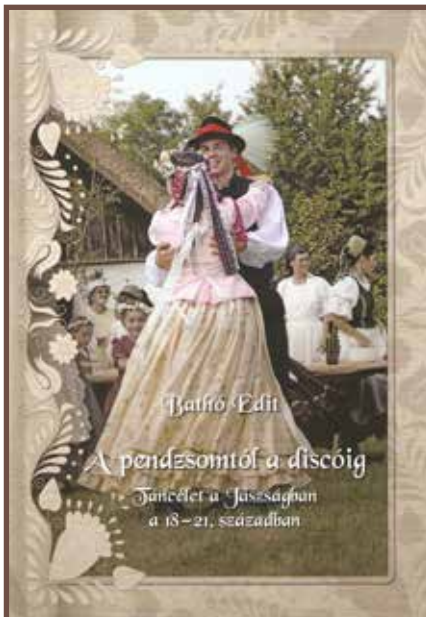
sait a Jászapáti Vágó Pál Múzeumban. Felolvasó esteket is szervez a maga és író társai műveiből. Írásaikkal kiállítások megnyitóján is bemutatkoznak. Fotóművész férje, Danczák István a médiacsoportot vezeti ugyanitt, és filmforgatást is oktat.

Bognár Mária újságíró

Bathó Edit: A pendzsomtól a discóig. Táncélet a Jászságban a 18–21. században.

**Jászági Füzetek 58.
Jászberény, 2020**

A Jász Múzeum és Alapítványa méltán híres könyvkiadásának gyönyörű terméke a kiváló stílussal megírt könyv, mely tartalmában elmélyült kutatásokról, tapasztalati tudásról és a téma

A pendzsomtól a discóig c. könyv borítója

iránti elkötelezettségről tanúskodik.

A könyv szerzője Bathó Edit saját bevallása szerint négy évtizede gyűjti az anyagot, hogy majdan megírja szülőföldje táncéletének történetét. Közben hosszú évekig volt aktív tagja a Jászági Népi Együttesnek, s három évtizedig tanítója, nevelője az ifjú táncos nemzedéknek. A tánc az 1960-as évek végétől családja szinte minden tagjának életében fontos szerepet töltött be. Nem véletlenül, hiszen mindannyian tősgyökeres jászágiak, s Bathó Edit könyvéből mindenki megtudhatja, a jászok szeretnek táncolni, mulatni, vidáman megpihenni a dolgoz minden napok jól végzett munkái után.

Könyvünk szerzője mindazonáltal elkötelezett néprajzkutató, akinek sorra jelentek meg a témában átfogó ismereteket nyújtó hiánypótló írásai, kötetei a méhészetéről, a jászági visletről, a jászági szőlőtermesztéséről és még sok másról, bővítve ismereteinket a Jászság néprajzáról, történelméről. A sorba immár becsatlakozott a Jászság táncéletét monografikus összeg-

zésben, tudományos alapossággal és következetességgel bemutató kötet: *A pendzsomtól a discóig*. Mielőtt a tartalmi elemzésre térnénk rendhagyó módon leelőször a könyv gyönyörű megjelenését, a szemléltető képek válogatását és a nagyszerű szerkesztést kell kiemelnem. A történelem idővonala felűzött mondandó szakmailag jól tagolt, a táncalkalmak szervezeti egységeit történelmi beágyazottságukban ismerteti, felhasználva a vizuális elmélyítés felkutatott forrásait. A könyv legelső hangulatteremtő fotóján egy fiatal pár látható, akik teljes odaadással figyelnek egymásra, és a közös cselekvésre, a TÁNCRA. A figyelemkeltő fotón szerzőnk hívja táncba olvasóit, s mi velük együtt repülünk gondolataink szárnyán, s már benne élünk a történetben, elmerülünk a Jászság táncéletének megismerésében, a tánc-történet emlékeiben.

Figyelmem azonnal megragadja a Jászság néprajzi kutatásainak áttekintése, s a táncélet történetét a verbuválásoktól, a kocsmái, céhes vagy éppen paraszti táncalkalmak élvezetes leírásain át, a családi élet táncalkalmainak bemutatásáig vezető rész. A jászági táncok szintén történelmi idővonalhoz igazított fejezetében Sterio Károly: *Néptánc Jászberényben 1857* című festménye látványában sodró, lendületes, szabadban járt spontán táncot vezet az olvasót a korabeli tánc típusainak szakszerű leírásához. Ezt a következetes szakszerűséget megfigyelhettük Bathó Edit korábbi könyveiben is. A monografikus áttekintésbe beiktatott lexikális pontosságú fogalom meghatározásai igen jó útmutatók a táncélet szakmai részét megismerni vágyók számára. Bevallom, magam csupán kedvelője vagyok a táncnak, de soha nem tudtam volna megmondani mi a különbség az oláhos kanásztánc vagy a páros oláhos között, de még a seprűtánc, és a mindenki által ismerni vélt csárdások szakszerű meghatározása is Bathó Edit könyvét olvasva tudatosult bennem. Olyan monográfia ez, amit bármikor leemelhetek a polcra, ha egy tánc kapcsolatos fogalmat szeretnék jobban megérteni, szakmailag megismerni. A huszártánc filmkockaszerű képei alapján akár megtanulhatók a tánc mozdulatai, sajnos a többi tánc típus hasonló bemutatására nem volt

forrása a szerzőnek.

Minden olvasó tudja a saját tapasztalatából milyen sokféle lehetőség adódik a táncra, s sokan megtapasztalhatták milyen sokoldalú figyelmet, gondos-ságot igényel a táncalkalmak megszervezése. Olvashattunk erről a Jász bálók kapcsán Suba Györgyné Kocsis Juliana könyvében is, melyet a Jászok Egyesületének történetéről írt. A folytonosság eleven, a Jász bálók korunkban szintén kedvelt események. Bathó Edit könyvének bevezető képen az ifjú táncospár az 1994-ben megtartott Jász bálon merült el a tánc örömeiben. Külön fejezetet kapott *A bálók, táncmulatságok szervezése*. Azt, hogy a jászok mennyire szerettek táncolni, a beemelt dal és vers idézetek alátámasztják. „Mulatságunknak akkor lesz majd vége, / Amikor a nap felkel már az égre”/ olvasom, a szépséges báli meghívók felett, miközben szembesülök a soha el nem halványuló jász öntudattal. A Gazda bál meghívóján (1940-ben!) a jászberényi *Redemptus Közbirtokosság és Polgári Kaszinó Egyesület* hívja a táncolni vágyó berényieket. Csaknem két évszázaddal a redemptio után Jászberényben eleven a redemptus öntudat.

Szerzőnk nem feledkezik meg a tánchelységek bemutatásáról sem, történetiségükben olvashatunk a nevezetes helyszínekről, melyek közül többet már csak Bathó Edit könyvéből ismerhetünk meg, például az eltűnt Bathó-kert mulatóját. Múzeumi gyűjteménybe kerültek a szebbnél szebb táncrendek, melyek funkcióját a róluk közölt képek tolmácsolják. A szépséges táncrendek segítségével, a szerző elvezeti olvasóját a társastáncok lexikális leírásához. Amint a hajdani népi táncokról úgy a polgári bálók táncairól is szakszerű leírásokat olvashatunk. Dreischritt, valcer, polka, mazurka, kontratánc, cotillon, csárdás, majd a 20. század táncai következnek a bostontól a shimmyig, az örök csárdásig. Persze a körmagyar és a nyitótáncként kedvelt palotás sem maradhatott ki.

A táncoktatás stációiban a nagy fordulat 1963-ban a Jászegyüttes megalakulásával kezdődött. Ekkorra már szinte tömegesnek mondható a tánciskolákból kikerült fiatalok száma, akik tanáraikkal együtt elkötelezettek a tánc különféle formáinak művelésére. A Lehel Társastáncklub 1969-es megalakulása felnevelte a nagyhírű Jászág Népi Együttesnek. 1971-től az együttes alakulása egyben a néptánc újjászületését jelentette, sikereik nemzetközivé dagadtak, s a népzene és néptánc híveinek generációi nevelked-

tek a Jászág településein. Jászberény, a Jászág Népi Együttes alakulásától egyre magasabb színvonalra emelte a tánc kultúráját. Bathó Edit, aki a táncosok közé tartozott, kutatások által kiegészített ismereteivel, olvasmányosan tárja fel a sikerekhez vezető utat. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy az együttes kétszer nyerte el a *Felszállott a páva* tehetségkutató verseny díját s többek között 2019-ben megkapták a *Prima Primissima* közönségdíjat. A táncanárak sora vezette a tánc kedvelő fiatalokat az autentikus néptánc megismerése, elsajátítása felé.

A könyv külön fejezete szól az utánpótlás neveléséről, a gombamód szaporodó gyermek táncsoportokról. Elsőnek a Galagonya Együttes alakult meg 1974-ben, ahol szerzőnk már művészeti vezető volt, majd 1987-ben megalapította a Barkóca Együttest. Gyermek tömege nevelődött a néptánc szeretetére, évi 25-30 fellépésükön bejárták Magyarországot, eljutottak számos európai és Európán kívüli országba. Részt vettek közös gyűjtő utakon határainkon innen és túl. A legújabb ifjúsági csoportok között található a népes Árendás Együttes és a Jártató Ifjúsági Táncgyűttes. A Borbolyák 2005-ben alakultak együttesé, vendégszerepléseik között Isztambul és Jászfényszaru egyenlő ranggal szerepel, hiszen a tánc mindenkié, a zene és a tánc összeköt, közösséget szervez, barátságokat táplál, miközben megismerteti, elfogadtatja a képviselt kultúrát.

Könyvünk nem csak Jászberényről, hanem a Jászág tánc kultúrájáról szól. Jászapáti három neves táncsoportot nevel, Jászfényszarun gyermekek részére alakult az Iglice, Jászkiséren a Pendzsom, utóbbiak kiemelten fontosnak tartják a hagyományőrzést, három utánpótlás csoportot is szerveztek. Jászboldogházán 2001-ben alakult az Árvalányhaj Néptáncgyűttes.

Végezetül meg kell említeni a táncsoportok között a Jászberényi Hagyományőrző Együttes tevékenységét. Példájukat követve 2000-ben alakult Jászárokszálláson a Parázs Hagyományőrző Együttes. A jó példa ragadós, s 2007-ben már újabb a tánc hagyományokat éltető, terjesztő felnőttekből álló együttes született Jászberényben Petrence Táncgyűttes néven. A gombamódra szaporodó táncsoportok között különleges színfolt a gyermektáncosok szüleiből alakult Ritmusirtók Senior Néptáncsoport Jászkiséren. Nem sorolom tovább, de figyelmükbe ajánlom a Jászági Hagyományör-

ző Egylet áldásos tevékenységét, akik színdarabokba építve fellépéseiken terjesztik a Jászág tánc kultúráját és régi szokásait. Munkájukról 2020 decemberében megjelent egy önálló kiadvány, amelynek szerzője és szerkesztője szintén Hortiné dr. Bathó Edit.

Az itt ismertetett kötet utolsó szakasza szinte teljes egészében a jelen táncos eseményeit veszi számba. Olvashatunk a határokon átívelő kapcsolatok kiemelkedő eredményéről a három évtizede évente megrendezett Csángó Fesztiválról. 1991-ben megfogalmazott céljaikból csupán egy mondatot emelek ide: „A Csángó Fesztivál a távoli országokban élő magyar gyökerű fiatal nemzedék nemzeti hovatartozásának, magyarságtudatának kialakításához és megerősítéséhez is hozzájárul.”

A Jászág hagyományörzésének kiterjedése egyre szélesebb körben hat, s érvényesül az örök igazság: a tánc közösséget formál a táncolókból és a nézőkből, s most hozzájuk kapcsolja a könyv olvasóit és szerzőjét. A táncalkalmak napjainkban tovább gyarapodnak, diszkóktól a Jász bálókig, a világhírű együtteseken át a kezdő gyermek táncsoportokig, a határon túli csángókig kapcsolatok fonódnak szorosabbá, mert a Jászág tánc kultúrája identitást erősítő. Bathó Edit ismertetett könyve a tánc kultúrát is magába foglaló társadalomnéprajz jelentős kötete, méltó és maradandó monografikus feldolgozása a Jászág táncéletének, jegyzetapparátusa, illusztrációi és dokumentum mellékletei szervesen egészítik ki a szerző mondanivalóját, s fokozzák könyve tudományos értékét.

**Bánkiné dr. Molnár Erzsébet
ny. múzeumigazgató**

Kérjük az 1%-ot

Kérjük adóbevallása elkészítése elkészítésekor adójának 1 %-át ajánlja a Jász Múzeumért Alapítvány javára.

A befolyt összeget Redemptio c. honismereti lapunk megjelentetésére fordítjuk.

Adószámunk: 18824168-1-16